Határon túl, mégis otthon

Október 17-20-ig Határtalanul pályázat keretében eltölthettünk négy csodálatos napot Nyugat-Felvidéken. Természetesen óriási élmény volt, hogy bejártuk Pozsony városát, megcsodálhattuk Nyitra régies házait és palotáját, tájházakat látogattunk, túráztunk és hallgattuk Mihály bácsi, a fantasztikus idegenvezetőnk érdekességeit, de az igazi, felejthetetlen emlékeket, érzéseket egy fénykép sem adhatja vissza. Ezért most ezeket leírom, hogy majd pár év múlva a kezembe vehessem őket, és felidézhessem a számomra legfontosabb pillanatokat.

A kirándulás előtt pár nappal már mindenki csak erről tudott beszélni. Senki nem tudta, ki az a Brogyányi Mihály, milyen a szállás belülről, de legfőképp az érdekelte az embereket, hogy lesz-e internet. Net végül nem volt, de utólag visszagondolva nem is akkora baj, hogy így történt.

Első megállónk a somorjai iskola volt. Megismerhettünk néhány szlovák szokást. Bemutattuk, mi mit tudunk, és a fiúk összemérhették tudásukat az iskola válogatott csapatával, amiben velünk egykorúak játszottak. Itt úgy voltam vele, hogy eddig olyan, mint egy átlagos osztálykirándulás, csak messze az otthonomtól. A suli-látogatás után csatlakozott hozzánk Mihály bácsi, aki az ezt követő négy napban kalauzolt minket Alsóbodokon és környékén. A buszon beszélgettünk, játszottunk, zenét hallgattunk és figyeltünk az idegenvezetőnkre. Még mindig átlagos osztálykirándulás.

Pozsony… Ezt vártam a négy napból a legjobban, és nem is csalódtam. A zegzugos utcák, kovácsolt vasrácsok az ablakokon és a nyüzsgő főtér túlszárnyalta minden elképzelésemet. Mintha egy történelmi filmben szerepelnék. Mihály bácsit hallgatva, bekúszott az elmémbe egy-két kép. A több száz éves épületek előtt állva láttam magam előtt előkelő kisasszonyokat, akik gyönyörű ruháikban léptek ki az óriási ajtókon. Néhány utcában emberek árusították eladni kívánt portékáikat. Annyira könnyű volt elképzelni, hogy szinte éreztem a friss kenyér és sütemények illatát. Ez legalább még tíz alkalommal fordult elő velem aznap.

Dévény váránál ismét egy nagyszerű élménnyel gazdagodtunk. Hallottunk a várral kapcsolatos legendákból párat, és kiderült, hogy a Duna és a Morva összefolyása jelentetti

még most is az osztrák határvonalat. A kedvenc legendám az apácatoronyhoz kötődött. A legenda szerint egy lovag meg szerette volna menteni a szerelmét, a lány azonban apáca volt, ezért édesapja ellenezte. A fiú mégis elment a lányért, tette kitudódott. A toronyba menekültek, onnan viszont nem volt kiút. A magasból kéz a kézben a Dunába vetették magukat, ahol mind a ketten életüket vesztették. Innen származik a torony elnevezése is.

Másnap reggel, ha jól emlékszem, hat körül keltett a szobatársam azzal, hogy jó lenne lassan készülődni. A szokásos öltözés, fogmosás, reggeli után elindultunk Nyitra városa felé. Itt ismét meghallgattunk rengeteg régi és érdekes történetet, aztán továbbálltunk. Megnéztük az arborétum gyönyörű növényeit, és mindenki bevásárolt kaktuszokból.

Délutánra volt egy fellépésünk Nyitracsehin, egy nyugdíjasoknak szervezett találkozón. Úgy indultam neki, mint az összes többi fellépésnek. Öltözködés, hajfonás, enyhe izgatottság. Aztán, amikor a színpad mögött álltunk, és a színpadra szólítottak, akkor tudatosult bennem, hogy Szlovákiában vagyunk. Eljutottunk egészen idáig – még ha iskolai kirándulás keretein belül is –, és megmutathatjuk, mit tudunk. Azt hiszem az eddigi legjobb fellépésünk után, szüntelenül mosolyogva léptünk le a színpadról, hogy meghallgathassuk az utánunk következő citerásokat. Büszke vagyok magunkra. A fúvós osztálytársaimra, akik nagyszerűen előadták a darabokat, amikkel készültek, a citerásokra, akik a fellépés előtt remegve álltak a színpad mögötti kis helyiségben, mégis odatették magukat, és csodálatosat zenéltek. És a néptánc csapatunkra, akik már az unásig ismételt koreográfiát úgy adták elő, hogy az embernek kedve lett volna még egyszer és még egyszer eltáncolni. Sosem felejtem el Márti néni könnyektől csillogó szemét, és azt sem, ahogy azt mondja „Büszke vagyok rátok.” Azt hittük aznapra csak annyi könnyet láttunk, pedig ez egyáltalán nem így történt.

Lehet, hogy a lányok kiakadnak, de ezt muszáj elmesélnem. Ez volt az egyik olyan esemény a négy napban, amit soha nem szeretnék elfelejteni. A mi szobánkban ültünk mind a négyen. Már lefürödtünk és éppen régebbi vicces sztorikat meséltünk az osztályról. Minden egyik pillanatról a másikra történt. A vicces sztorikból jött az, hogy ez az utolsó évünk, nemsokára ballagás, és mennyire hiányozni fognak majd a fiúk, akik az elmúlt fél évben teljesen megváltoztak és olyanokká váltak, akár a testvéreink. Fiúk, ha ezt valamikor olvassátok, csak úgy mondom, hogy ezt mind a négyen így gondoljuk nem csak én. Szóval, valamelyik lányból egyszer csak kitört a nevetés majd a sírás. Aztán a másik kettőből is. Zavartan ültem az ágyamon, és megpróbáltam valahogy viccesre venni a dolgot, hátha az segít. Végül kimentünk egy kicsit a friss levegőre, ahol összetalálkoztunk Klári nénivel és

Márti nénivel. Szegények, azt hitték baj van, de elmondtuk nekik, mi a helyzet. Pontosabban elmondtam, mert a másik három lány csak sírt. Úgy viselkedtem, mint mikor egy igazi kamasz nem tud mit kezdeni egy helyzettel, és elkezd zavartan nevetni. Aztán az apró, zavart kacajok közben nekem is előjöttek a könnyeim. A két tanárnő próbált minket megnyugtatni és visszaküldtek a szobáinkba, mondván meg ne fázzunk. Elköszöntünk egymástól, és két felé osztódtunk.

Utolsó előtti napunk fárasztó, egyben nagyon jó volt. Felgyalogoltunk a Gimesi várba, ahol elénk tárult a végtelen farengeteg, ami gyönyörűbbnél gyönyörűbb színekben pompázott. Aznap utolsó állomásunk egy tájház volt Zsérén, ahol egy néni népviseletbe öltözve mesélte el a helyi szokásokat, és mutatta be egy régi ház berendezését. A tájházat és Ilonka nénit magunk mögött hagyva indultunk tovább, hogy megkoszorúzzuk Kodály Zoltán emlékművét. Amíg Alsócsitáron a híres népdalgyűjtő tiszteletére az emléktáblájánál népdalokat énekeltünk, a faluban – kit tudja honnan – meghallották a hangunkat és egyre többen körénk gyűltek. Mosolyogva kérdezgettek tőlünk mindenfélét: honnan jöttünk, meddig maradunk, tetszik-e a környék. Örömmel hallgattak minket, és elmondták, milyen jó magyar szót hallani. Nem tudtam, hogy Szlovákiában, vagy itthon, vagy otthon vagyok-e. Azt hiszem akkor mindannyian otthon voltunk, hiszen meleg, családias szeretettel fogadtak minket. A közös éneklés és a koszorúzás után fáradtan értünk vissza a szállásra.

A vacsoránál meglepő dolog történt. Boldizsár bácsi, a szállásunk tulajdonosa mesélt egy kicsit arról, hogy mit gondol a társaságunkról. Azt mondta, legyünk büszkék a szüleinkre és a tanárainkra, mert olyanná neveltek bennünket, amilyenek vagyunk, mert nem igazán találkozott még ilyen tisztelettudó és rendes gyerekekkel. Kaptunk egy tollat is, amin egy kép volt Esterházy Jánosról, és egy idézet. Azt is hozzátette még, hogy reméli, egyszer találkozunk pár év múlva, és reméli emlékezni fogunk rá, és arra a helyre, amit azért hozott létre, hogy magyar gyerekeknek legyen hol lakniuk az iskola idején. Nem tudom, hogy a fáradtság miatt-e, de éreztem, ahogy könnyek égetik a szememet. Tudom. Én sem gondoltam volna, hogy az otthonomtól kb. 200 km-re sírni fogok, és nem azért, mert hiányzik anyukám, hanem azért, mert számomra megható volt, hogy az anyaországtól messze is szeretnének az emberek magyarok maradni. Nem engednek annak, hogy a gyerekek csak szlovák nyelven tanuljanak, próbálják őrizni a hagyományokat, a magyar nemzeti ünnepeket. Örültek annak, hogy ott voltunk, és hihetetlen milyen szeretettel és tisztletettel beszélt hozzánk az az őszes hajú férfi.

Vacsora után igyekeztünk minél gyorsabban lefürdeni és átmenni a fiúkhoz, mert arról értesültünk, hogy amíg mi a szobáinkban ücsörögtünk, addig náluk óriási buli van. Néhányan táncoltak a zenére, mások kis csoportokba verődve beszélgettek, eszegettek egészen fél tízig. Utána maradtunk még páran, és régi sztorikat, vicceket meséltünk, amiktől szinte mindenki dőlt a nevetéstől. Fura volt, hogy a hetedikes fiúknak van egy jó oldala is. Lehetett velük beszélgetni és kicsit jobban megismertük őket. A „mi fiainkkal" pedig újabb élményeket szereztünk, amit majd pár nap múlva az iskolában megbeszélünk.

Tudom, nem azt írtam le részletesen milyen volt a magasból nézni a kis városokat, falvakat, vagy, hogy milyen színe volt egy-egy régi épületnek, de ezek számomra elvesztek azok mellett, amik ezen a két oldalon szerepeltek.